

Іншою умовою виступає всебічне співробітництво, взаємний облік інтересів, розвиток науки і збагачення її досягненнями всіх держав. Всі народи сьогодні повинні пройти важкі уроки глобальної проблематики і заново переосмислити практику свого життя, політику своїх держав, переоцінити свої ресурси розвитку. Необхідно значне розширення міжнародного співробітництва на всіх рівнях – двосторонньому, багатосторонньому, регіональному та всесвітньому, з використанням різних міжнародних інститутів і організацій, і, перш за все, ООН.

У цих умовах з'явилася можливість будівництва нового міжнародного політичного порядку на основі балансу інтересів різних країн і підвищення рівня керованості світом.

Як показує досвід міжнародного співробітництва, для підвищення ефективності в справі розв'язання глобальних проблем принципово важливим є створення оптимальних, сприятливих параметрів міжнародного середовища.

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО ЕТАПУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Д. А. БЛОКІНЬ, студентка

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків*

Термін «глобалізація» вперше на концептуальному рівні почав використовуватися в 1981 році Дж. Макліном. У сучасному розумінні термін «глобалізація» набув широкого розповсюдження в середині 1980-х років разом з активізацією досліджень, присвячених процесам глобалізації. Семантично поняття «глобальність» пов'язане з латинським словом *globus* – земна куля. Сучасна глобалізація – це експорт і впровадження сучасної західної, соціально-економічної та культурної моделі по всьому світу. Під глобалізацією розуміється величезне збільшення масштабів світової торгівлі та інших процесів міжнародного обміну в умовах все більш відкритої, інтегрованої світової економіки, або формування світу без кордонів. Аналізу сучасного етапу глобалізації, переваг та недоліків присвячено дане дослідження.

Англійський політичний діяч К. Шорт вважає, що «глобалізація» означає зростаючу взаємозалежність і взаємопов'язаність сучасного світу. Саме поняття взаємозалежність і взаємопов'язаність характеризують розвиток міжнародних відносин в планетарному масштабі. Інша точка зору у хорватського політолога К. Юришича, який вважає, що глобалізація є відображенням феномену, який віддзеркалює неможливість відокремити міжнародну політику від політики внутрішньої. Тому пральний вибір, перед яким опинилися уряди різних країн полягає не в тому, як протистояти глобалізації, а в тому як нею керувати. К. Юришич вважає ключовим вираз – управління процесами глобалізації, адже саме направлення процесів глобалізації у вірне русло є актуальним питанням сьогодення. Американський дослідник Т. Фрідман вважає, що глобалізацією є неприборкана інтеграція ринків, націй-держав і технологій, що дозволяє

індивідуумам, корпораціям і націям-державам досягати будь-якої точки світу швидше, далі, глибше і дешевше, ніж коли б то не було раніше.

Виходячи з різноманіття поглядів науковців, глобалізація має безліч змістів, але можна констатувати наступне: по-перше, глобалізація – це соціальна реальність, яка характеризується різними параметрами та торкається всіх сфер суспільного життя, по-друге, глобалізація – це складний, різнобічний, часто суперечливий процес, в результаті якого відбувається посилення взаємозв'язків між різними світовими структурами, культурами, націями і народами, а також між окремими індивідами. У глобалізації є безліч передумов: інформаційна революція, інтернаціоналізація капіталу і посилення конкурентної боротьби на світових ринках, дефіцит природних ресурсів і загострення боротьби за контроль над ними, демографічний вибух, а також загострення проблем планетарного (глобального) характеру, зокрема посилення техногенного навантаження на природу і розподіл зброї масового знищення. Ці факти тісно пов'язані між собою, і їх взаємодія визначає складний і суперечливий характер глобалізаційних процесів. Поняттю глобальності все більш притаманним стає сенс «транстериторіальності» або «зверхтериторіальності». За допомогою телекомунікаційних, інформаційних технологій і глобальної мережі Інтернет людина отримала можливість зв'язатися з будь-якою точкою земної кулі відповідно зі своїми професійними запитами і життєвими інтересами. Економісти, зі свого боку, відзначають активізацію міжнародних фінансових трансакцій, значно зростаючу відкритість ринків, збільшення обсягів міжнародної торгівлі та прямих іноземних інвестицій тощо. В результаті в сучасних умовах глобалізації великі компанії стають суб'єктами процесів, що охоплюють весь світ, а прийняті їх керівництвом рішення безпосередньо впливають на світову економіку в цілому. Більш того, ці суб'єкти на сучасному етапі глобалізації починають відігравати провідну роль.

З'являються нові правила гри, зокрема «золотий корсет» – комплекс законів, яких зобов'язані дотримуватися держави, що вступають у всесвітній поділ праці в ході глобалізації. Але ці закони частіше за все діють на користь головних «гравців» глобалізації. Тому актуалізується проблема дотримання цих законів, на яку різні держави відповідають по-різному: одні стрімко скидають з себе «корсет», наприклад, Малайзія, Росія; решта – намагаються його приміряти, наприклад, Індія, Єгипет.

Більшість вчених виділяють в якості основних суб'єктів глобалізації міжнародні організації, національні держави та міжнародні корпорації. Міжнародні корпорації (international corporation) є особливим типом організації економічної діяльності, що передбачає об'єднання факторів виробництва різних країн в єдине ціле для здійснення виробничо-господарської діяльності в багатьох країнах світу. Існують два види міжнародних корпорацій: транснаціональні корпорації (ТНК) та багатонаціональні корпорації (МНК). Такий поділ має умовний характер, не змінюючи суті – можливості впливу на світові економічні, політичні, соціальні й культурні процеси. Міжнародні організації – об'єднання міждержавного або недержавного характеру, створені

на основі угод для досягнення певних цілей, які також починають домінувати над національними державами в багатьох сферах. Роль міжнародних організацій в умовах глобалізації є багатоплановою: по-перше, це посилення взаємозв'язку, а в деяких випадках й взаємозалежності між країнами, перш за все на рівні забезпечення безпеки; по-друге, посилення економічного взаємозв'язку між всіма суб'єктами світового господарства; по-третє, це політичний взаємозв'язок; четвертим є інформаційний взаємозв'язок, що створює єдиний інформаційний простір сучасного світу.

Підводячи підсумок, необхідно ще раз підкреслити суперечливість глобалізації та процесів, які нею викликані. Глобалізація, будучи об'єктивною тенденцією розвитку людської цивілізації, відкриває додаткові можливості та вигоди окремим країнам. Завдяки глобалізації досягається економія на витратах виробництва, оптимізується розміщення ресурсів у світовому масштабі. Глобалізація може зіграти позитивну роль в створенні сучасних виробництв в країнах, що розвиваються, але тільки в тому випадку, коли суб'єктивні процеси управління глобалізацією будуть керуватися загальнопланетарними інтересами, а не тільки інтересами окремих країн та інших суб'єктів міжнародних відносин.